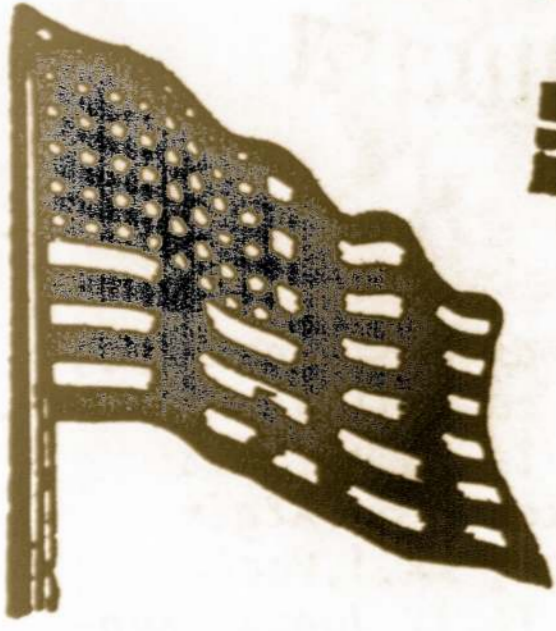

Midwest Inter. Library
5721 Cottage Grove Ave.
Chicago, Ill. 60637

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

SEPTEMBER 5 - 1983

AUŠROS METAI

NR 16.

Dariaus ir Girėno paminėjimas Soldine

Darui ir Girėnui paminklas Soldine (dabar Pščelnik), kuris Lietuvos Aero Klubo dėka buvo pastatytas 1936 metais, pokario metais buvo labai apleistas.

Lenkijoje gyvai veikiančio Lietuvių Visuomeninės Kultūros D - jos (LVKD) pastangomis paminklas buvo pagrindinai atremontuotas. Buvo įdėtos naujos bronzinės užrašų raidės (lietuvių, lenkų, vokiečių ir anglų kalbomis), pastatyta naujas kopyltulpis, apšvarinta aplinka, sutvarkyta tvorėlė, pasodintos gėlės.

LVKD Šteto ratelis š. m. liepos 17 d. prie paminklo surengė iškilmingą Dariaus ir Girėno žygio 50 metų sukakties minėjimą. Dalyvavo keli šimtai Len-

kijoje gyvenančių lietuvių, jų tarpe - LVKD Seinų ansamblio "Sūduva" choras. Iškilmingas mišias atnašavo kan. Alf. Jurkevičius ir kun. Br. Kuculis.

Už nuopelnus Dariaus ir Girėno atminimui buvo apdovanoti Ant. Glušauskas, J. Zelepienis, Jurgis Žemaitaitis ir Julius Sanvaitis.

Prie paminklo buvo padėta daug gyvų gėlių vainikų, kuriuose vyravo trys lietuviškos spalvos. Įsidėmėtina, kad dalyvių tarpe dominavo tautiniais drabužiais pasipuošęs lietuviškas jaunimas ir skautai, kurie ten veikia laisvai, nedaržomi. Lėšas paminklo restauravimui sudėjo Lenkijos ir užsienio lietuviai. Ypač dosniai pasireiškė Chicagos lietuviai, daugumoje R. LB nariai.

-ej.

SOVIETAI BARBARIZMO VEIKSMUS

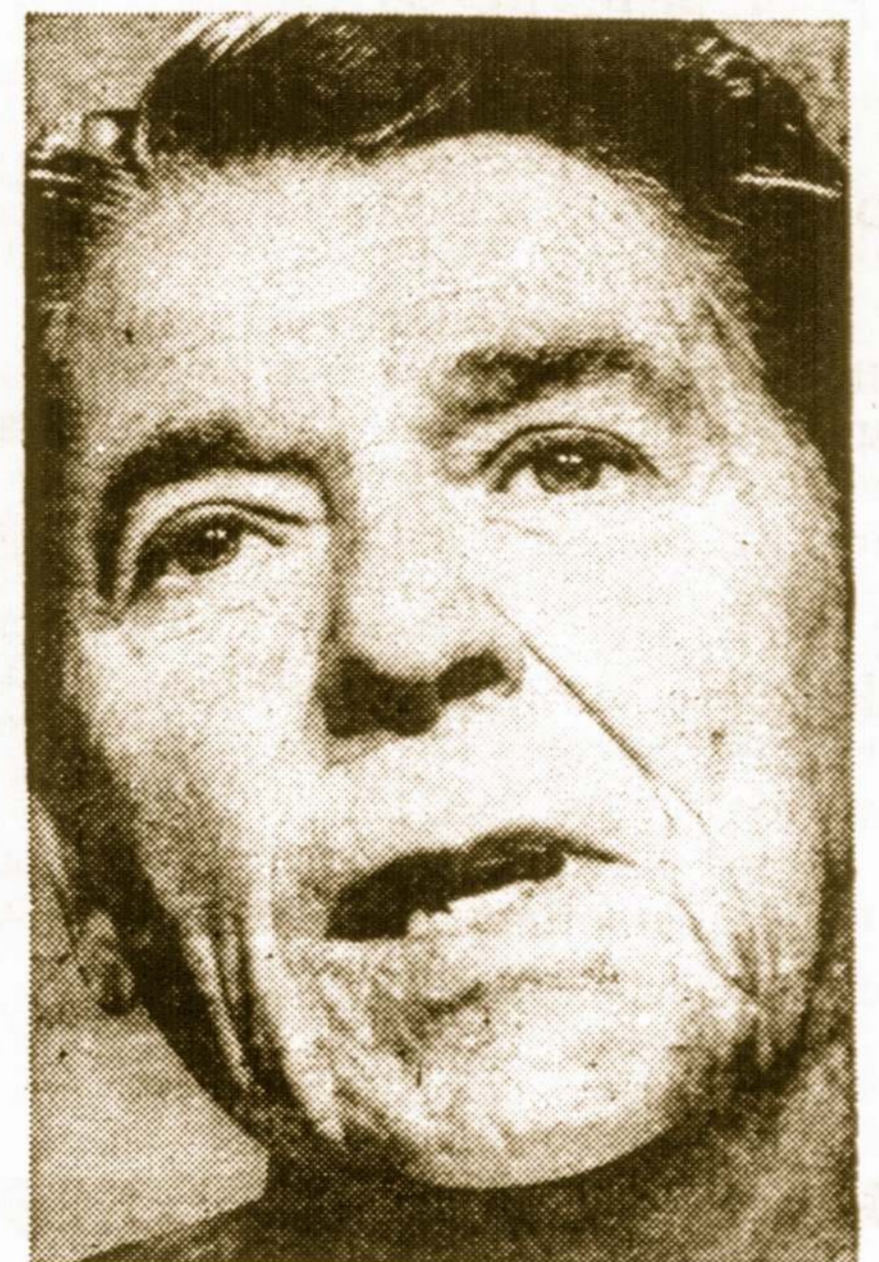
TEŠIA TOLIAU

Visą laisvąjį pasaulį sukretė žinia, kad 1983 m. rugpjūčio 31 d. sovietai sunaikino skrendantį Pietų Korėjos beginklį keleivinį lėktuvą B 747, nužudėdami 269 nekaltus įvairių tautybių žmones; šeimos narius, moteris, vaikus. Žuvo ir žymus sovietų režimo kritikas US kongresmanas Larry McDonald ir kiti skridę amerikiečiai - 61 asmuo. Apie šį įvykį daug informacijų teikia televizija, radio ir spauda. Kalbėjo JAV prezidentas, svarstoma Jungtinėse Tautose.

Žuvęs nuo Sovietų teroro

Larry McDonald

President Reagan talks in the Oval Office after his TV address. Reagan condemned the Soviets' "act of barbarism." (UPI)

AMERIKIEČIO STUDJIA APIE LIETUVIŲ PERSEKIOJIMĄ

Rutgers universiteto, N. J. prof. THOMAS OLESZCZUK SMOLOSKYP pasakė ištraukų iš savo išsamios studijos apie "kitaminčių" represavimą Sovietų Sąjungoje. Savo dėmesį jis telkia į "politinius teismus" okup. Lietuvoje nuo 1940 metų iki šių dienų.

Amerikiečių profesorius iš įvairių šaltinių surinko daug medžiagos apie kalinius bei persekiojamus lietuvius, tautinę bei religinę rezistenciją. Skaičiavimo mašinoje yra užregistravęs beveik 1,000 lietuvių politkalinų ir rezistentų.

Prof. Oleszczuk stengiasi nustatyti, kokie veiksniai sovietinėje sistemoje apsprendia baismės dydį. Vyrai nuteisiami trimis sykais ilgesniam laikui, kaip moterys. Studento baismės vidurkis apie pustrėčių metų, žemdirbio - beveik septynioliką metų. Nacionalistams priteisiama tris kart daugiau metų lageriuose ar tremtyje nei religijos teisių veikėjams.

NAUJA REZOLIUCIJA APIE RUSŲ KALBOS MOKYMĄ

KP politbiuras svarstė, kaip dar pagerinti rusų kalbos mokymą ne rusų respublikose. Buvo priimta rezoliucija, kurioje išvardinta visa eilė priemonių užtikrinti, kad kiekvienas ne rusas laisvai naudotų rusų kalbą. 1975 m. Taškente priimtos rezoliucijos panašia tema buvo pasmerktos lietuvių savilaidinės spaudos skiltyse, ir kitose sovietinėse respublikose, ypač Gruzijoje, rezoliucijos iššaukė protestus ir demonstracijas. Ne rusų respublikose, į šias rezoliucijas ir priemones žiūrima kaip į rusinimo įrankius. (ELTA)

NUOTRAUKOSE:

1. Viršuje: Dariaus ir Girėno žygio 50 metų sukakties minėjimas Soldine (Pščelnik), dabar Lenkijoje, 1983 m. liepos 17 dieną. Iškilmingas mišias atnašauja kan. A. Jurkevičius (dešinėje) ir kun. Br. Kuculis.
2. Viduryje: Vroclavo LVKD ratelis padeda vainiką prie Dariaus ir Girėno paminklo.
3. Apačioje: A. Glušauskas apdovanojamas spec. ženkluku ir lietuvišku rankšluosčiu už 50 metų sukaktuvinio ženkluko projektą ir veiklą LVKD.

Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Šidlauskas rugsėjo 2 d. šiuo reikalu pasiuntė prez. Ronald Reagenui telegramą.

ALTO PIRMININKO TELEGRAMA JAV PREZIDENTUI R. REAGANUI DĖL SOVIETŲ ĮVYKDYTO BARBARIŠKO AKTO

TELEGRAM TO THE US PRESIDENT

September 2, 1983

The Honorable Ronald Reagan
President of the United States
The White House
Washington, DC 20500

Mr. President,

With respect to the barbaric act of the Soviet Union in shooting down a Korean commercial jet with a U.S. congressman aboard and killing all 265 passengers we strongly urge you, Mr. President, and demand that the most strict sanctions shall be imposed against the Soviet Union for this violation of International Law.

Kazys Šidlauskas
National President
Lithuanian American
Council

KOMUNIZMAS VEIKSMINGAS TIK DVIEJOSE VIETOSE

Yra žinoma, jog komunizmas nebuvo ir nėra veiksmingas šioje ar kitoje žemės vietoje.

Prezidentas Reagan šią mintį neseniai taip išreiškė savo kalboje į Kongresą: "Komunizmas yra veiksmingas tik dviejuose vietose; danguje, kur jis nėra reikalingas, ir pragare, kur jis jau yra (įvestas)". VM

SUKLASTOJUS LIETUVOS ISTORIJĄ, DABAR MASKVA TO SIEKIA IR LENKIJOJE

Prieš porą metų į Vakarus pateko pranešimas, kaip Maskva mėgina kontroliuoti istorijos dėstymą Lenkijos mokyklose. Jis įdomus tuo, jog čia kalbama ir apie Lietuvos praeitį, o ypač, kad tai, ką Kremlius dar tik stengiasi pasiekti Lenkijoje, jau yra įgyvendinta okupuojamoje Lietuvoje - nebeegzistuoja savarankiška Lietuvos istorija.

SANDARA

LITHUANIAN **THE LEAGUE** NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789

or (312) - 543 - 8198.

SUBSCRIPTION RATES:

In The United States per year \$10.00
In Foreign Countries per year \$10.00

UŽSAKYMŲ KAINA:
Suvienytose Valstybėse metams \$10.00
Užsienyje metams \$10.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P. Dargis,
pirmasis vicepirmininkas - Aleksandras J. Chaplikas,
antrasis vicepirmininkas - Julius R. Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas,
centro valdybos išd. - Hildė Kuzienė,
Centro valdybos vicepirmininkai:
Alena Devenienė, Antanas Andriulionis,
dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas P. Dargis, Vyto Uznyš.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita Rinkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija:
Edvina Yankus (Miami, FL),
Edvardas Boreiša (Chicago, IL.), Petras Bružas (Chicago, IL.), Antanas Sukauskas (Detroit, Mich.), dr. Algirdas Budreckis (Boston, MA.), Vaclovas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruokis (Los Angeles, CA), Stepas Paulauskas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisinis patarėjas: dr. Kazys Sidlauskas
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS:
840 West 33rd Street, Chicago, IL. 60608.

PITTSBURGH- PA.

BUS PAGERBTAS
POVILAS DARGIS

Š. M. RUGSĖJO 17 dieną
Pittsburghe sudarytas jungtinis organizacijų komitetas rengia banketą pagerbti nusipelnusių veikėjų Povilą Dargį ir paminėti p. Dargių vadovaujamą mos liet. radio programos 50 metų sukaktį.

Rengimo komiteto pirmininku yra John McCloskey, 608 James St., Springdale, PA, 15144.

Vietos spaudos reporteriai yra padarę pasikalbėjimų su Povilu Dargiu.

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI:
savo uždaviniams vykdyti.

LIETUVOS LAISVĖS IŽDUI —

laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6 kalbomis
ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms
į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti.

Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamentą įrašyti: not-for profit, tax exempt corporation — Lithuanian National Foundation, P. O. Box 21073, Woodhaven, N. Y. 11421.

BOSTON, MASS.

SĖKMINGA MINKŲ RADIO GEGUŽINĖ

Rugp. 14 d. įvyko seniausių lietuviškų radio programų Naujojoje Anglijoje 49 m. sukaktuvinis piknikas - gegužinė Romuvos Parke, Broktone. Šių metų "Miss Lithuania of N.E." išrinkta panelė VERUTĖ BIZINKAUSKAITĖ, dukrelė dr. Petro ir Veronikos Bizinkauskų iš Broktono. Tris pinigines dovanas už rankdarbius laimėjo: Julia Mansfield iš Braintree, Barbora Gailiūnienė iš So. Bostono ir Karolina Siaurienė iš Miltono. "MAMĖS IR PAPĖS" polkos laimėtojai - Alexandras ir Patricia Akule iš Saugus. JAUNIMO POLKOS laimėtojai - Antanas ir Elena Eringis iš Tewksbury. VALSO laimėtojai - Paula ir Albertas Siauriai iš Miltono. TANGO laimėtojai - Ilona Barauskas iš So. Bostono ir Stasys Urbonas iš Dorchesterio. TWISTO laimėtojai - Audronė Liutkonis ir Rimas Karosas iš Quincy.

Dovanų paskirstyme laimėjo: 1 - Shirley Eskowitz iš Braintree, 2 - Patricia Stanewicz iš Lowellio, 3 - Kaz. Bačanskas iš Dorchesterio, 4 - Beatrice Karpinkas iš So. Bostono, 5 - Ray Berlo iš Norton, 6 - Al Tubis iš W. Bridgewater, 7 - Edward Šlašas iš Broktono, 8 - Chet Lawson iš Welpole. Įėjimo dovanas laimėjo - 1 - 365840. 2 - Magdalena Selevončikas iš Dorchesterio, 3 - 365535, 4 - 365741, 5 - 365587, 6 - Edward Stewart iš Hanover, 7 - 365837. "Miss Lithuania of N.E." statulą dovanavo Lietuvos Klubas iš Broktono (buvęs Sandaros Klubas) ir auskarus vertės \$75 dovanavo Joseph Keefe and Co. brangenybių krautuvi iš So. Bostono.

Sokių kontestų laimėtojam dovanas paskyrė Jim Kelly, kandidatas į Boston City Council.

Laimėjimo ir įžangos dovanas paaukojo Marijona Petrauskienė iš Dorchesterio, So. Boston Savings Bankas, Atlantic Auto Body iš Dorchesterio, kongresmanas Joe Moakley, Baltic Tours, sav. Algis ir Birutė Mitkai, Mt. Washington Bankas, Lietuvių Kredito Unija Taupa, Juozas Kasperas, kandidatas į Boston School Committee, Milton Hill House restoranas, Mass., Energy - Fortuna Fuel Co., Broadway O'Toole's Appliance, Gintaras Karosas, John's Hardware, ir Broadway Linoleum iš So. Bostono. Dėkojam paminėtiems ir visiems, kurie pirko ir pardavinėjo laimėjimo bi-lietus. Taipgi nuoširdžiai dėkojam visiems, kurie dirbo gegužinėje ir kurie padėjo praveisti programą. Dėkojam šeiminiškams, kurios iškepė ir padovanavo skanius kugelius. Jūsų pagalba padės šiom radio programom finansiškai pasiekti savo 50 m. sukaktuves.

Steponas ir Valentina Minkai

LAISVĖS

VARPAS

NAUJOSIOS ANGLIJOS LIETUVIŲ KULTŪRINĖS RADIO PROGRAMOS

SEKMADIENIAIAS 9:00-10:00 VAL. RYTO IS RADIO STOTIES WCAV FM 98

VEDEJAS: P. VIŠCINIS, 173 ARTHUR ST., BROCKTON, MA. 02402, TEL. 586-7209

LAISVĖS VARPO KONCERTAS BOSTONE

LAISVĖS VARPO radio programų veiklai finansuoti spalio 2 d. So. Bostono Lietuvių Piliiečių D-jos salėje So. Bostone, MA rengiamas tradicinis Laisvės Varpo rudens koncertas šūkiu: "Pažinkime ir remkime savo talentus". Jame programą atliks surengto pernai Clevelande jaunuųjų mūsų talentų konkurso laimėtojai: dainininkė RŪTA PAKŠTAITĖ (sopranas) iš Chicagos ir pianistas VYTAS BAKŠYS iš New Yorko. Tai bus jau 38-tas tos rūšies Laisvės Varpo rengimas.

LAISVĖS VARPAS organizuoja ne tik sekmadienines programas, bet ypač specialias programas anglų kalba amerikiečių visuomenei Vasario 16-tosios ir Tragiškųjų Birželio įvykių sukakties proga.

KOVOJE UŽ LAISVĘ

Nežiūrint, jog "socializmas" nėra veiksmingas nei laisvuose, nei komunistiniuose kraštuose, ir negali prilygti kapitalizmui, US News & World Report (VIII, 22, 83) rašo, jog - "JAV turi skaitytis su socialistais, užimančiais atsakingas vietas Italijos, Prancūzijos, Portugalijos, Ispanijos ir Graikijos vyriausybėse.

Iš kitos pusės, šios vyriausybės, įbaugintos vis didėjančio skaičiaus Rusijos atominė bombų, ir nenorėdamos prarasti savo nepriklausomybę, turėtų skaitytis su JAV.

Amerika galėtų sustiprinti savo sąjungininkų - laisvųjų valstybių ekonomijas, nustodama šelpti komunistinių valstybių vyriausybės, esančias Rusijos kontrolėje.

Tačiau vis dar leidžiama privačioms bendrovėms be jokios rizikos prekiauti su komunistinių kraštų, ypač Rusijos vyriausybėmis, garantuojant bankų paskolas ... valdžios, t.y. mokesčių mokėtojų, pinigais.

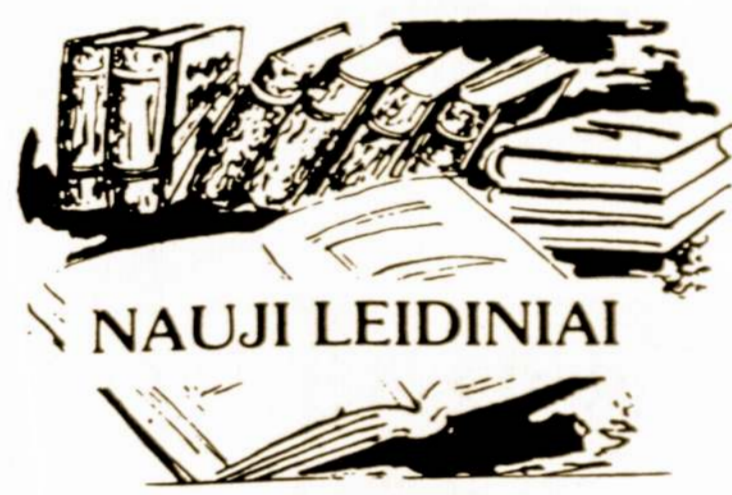
Ar mes vis dar privalome leisti savo mokesčius naudoti komunistinių kraštų, ypač Rusijos, socialistinių ekonomijų išgelbėjimui nuo bankroto?

Rašykime savo atstovams kongrese, kad neskirtų piniginių garantijų bankams, kurie duoda paskolas prekybai su komunistiniais, ar kitais, Maskvos įtakoje esančiais kraštais. VM

AUTOMOBILIŲ PROGRESAS

Automobilis šiandien žinomas beveik visame pasaulyje. Amerikoje 1900 metais automobilių buvo tik 8000. Tačiau 1980 m. jau buvo 121,723,650!

1903 metais JAV vykstančios parodos proga Fordo automobilį bendrovė dalyvavo automobilių lenktynėse tarp Niujorko iki Seattle miestų. Anų dienų lenktyniaujantis automobilis vežė atsarginę dalis ir tris žmones; šoferį, mechaniką ir vadovą. Vadovas buvo būtinas, nes kelių žemėlapių nebuvo. Visa kelionė truko 55 dienas, kai dabar tą patį ruožą galime pervaziuoti per penkis dienas. -L

NAUJI LEIDINIAI

OSKARO MILAŠIAUS KŪRYBA ANGLIŠKAI

Garsusis lietuvių poetas, metafizikas ir diplomatas, rašęs pranzūziškai, iki šiol buvo mažai žinomas angliškai kalbančiam pasauliui. Bet štai atsirado leidykla, kuri, atpažinusi jo kūrybinį genijų, apsisprendė išleisti rinktinį jo raštų tomą. Ta leidykla vadinas "The Lindisfarne Press" ir yra padalinys to paties vardo draugijos, kuri valdžios įstaigose įregistruota kaip pelno ne - siekianti auklėjimo ir kultūros organizacija.

Tarp Lindisfarne leidinių daugiausia užtikame kultūrinių, filosofinių, religinių bei mokslinių temų pavadinimus. Leidykla pirmą eilę leidžia tokias knygas, kurios išreiškia minties, prigimties ir viešojo gyvenimo sakralizaciją.

Štame rinkiniame tome bus vertimai Oskaro Milašiaus dviejų metafizinių veikalų. "Ars Magna" ir "Les Arcanes". Juos išvertė 1980 m. literatūrinės Nobelio premijos laureatas poeto giminaitis Czeslaw Milosz. Tomo įvadą su biografinėmis apie Oskarą Milašių informacijomis ir asmeniniais prisiminimais parašė taip pat Czeslaw Milosz.

Be to, Knygoje bus 36 Oskaro Milašiaus eilėraščių, kuriuos į anglų kalbą išvertė Christopher Bamford, David Gascoyne, John Peck, Kenneth Rexroth ir Edouard Roditi. Prieše bus atspausdinti ir eilėraščių originalūs tekstai prancūzų kalboje. Knyga turės apie 450 puslapių ir jos išleidimas kainuos apie \$ 15,000.

Leidėjai kreipėsi į Lietuvos Pasiuntinybę, prašydami talkos ir į JAV LB Kultūros Tarybą finansinės paramos. Be rėmėjų ir skaitytojų paramos tokios knygos išleidimas neįmanomas. Apie trečdalį reikalingos sumos leidykla esanti gavusi iš kitų šaltinių. Ar iš lietuvių pusės kas yra parėmęs - leidėjai nėra Pasiuntinybei pranešę, bet jie laukia lietuvių paramos.

Numatytoji išleisti knyga bus pavadinama - "The Noble Traveller. O.V. de L. Milosz - Poet - Philosopher - Mystic." Apie šią knygą su ištraukomis iš Milašiaus kūrybos yra atspausdinta apie 60 puslapių Londone leidžiamam "Tememos 3 - A Review Devoted to the Arts of the Imagination". Milašiaus kūryba pailiustruota Prano ir Žibunto iliustracijomis. "Tememos 3" su persiuntimu kainuoja \$ 12,85.

Norintieji paaukoti "The Noble Traveller" išleidimui ar išsirašyti "Tememos 3", gali kreiptis į leidyklą šiuo adresu: The Lindisfarne Press, RD 2, West Stockbridge, MA 01266.

(c.s.)

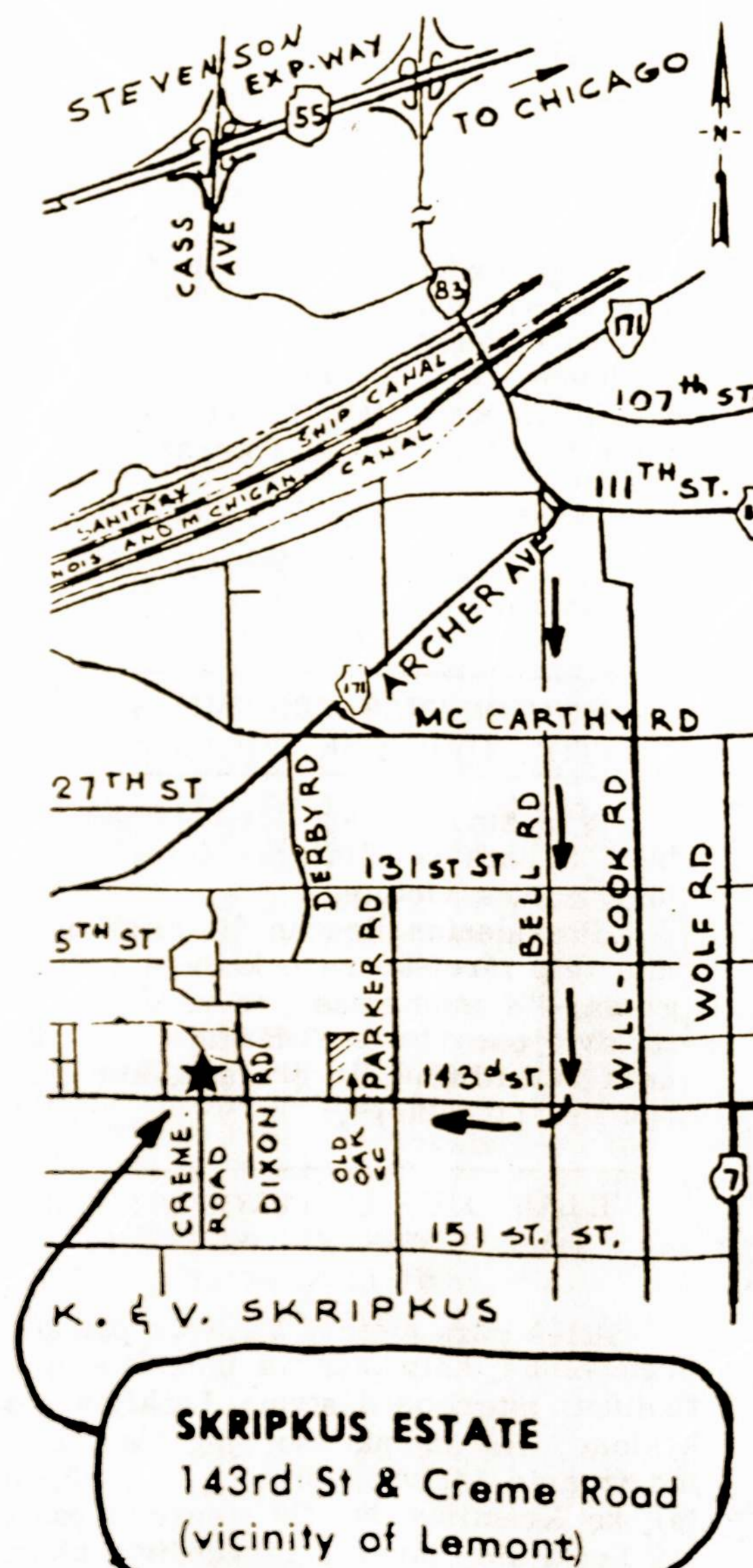
Sandara Lodge #77

Chicago, Illinois

VYTO UZNYŠ PRES

VISI KELIAI VEDA Į SKRIPKŲ SODYBĄ sekmadienį - rugsėjo 18 dieną, į SANDAROS GEGUŽINĖ - PIKNIKĄ. Jei važiuosit automobiliu, žiūrėkite šį žemėlapi, kaip patogiau jums nuvažiuoti. Jei norėtumėt važiuoti AUTOBUSU nuo Marquette Parko bažnyčios 11 val. ryto, tai nedelsiant skambinkite ir užsiregistruokite pas Stasį Dagį telefonu 434 - 9051.

VISI TAUTIEČIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI Sandaros 77 -ta kuopa.

SKRIPKUS ESTATE
143rd St & Creme Road
(vicinity of Lemont)

Redaguoja Vaclovas Prūsas

AR GALIMA IŠGYVENTI 120 METŲ?

Bibliniais Nojaus ir Abraomo laikais žmonės išgyvendavo šimtus metų, bet šiais laikais, kai monių amžiaus vidurkis vos pasiekia 70 metų, jau nebetikima, kad taip galėjo būti. Tai, esą, tik pasaka. Net ir dvasiškijs tarpe daug kas Senojo Testamento raštus palaiko tik pasakomis. Betgi, mūsų laikų mokslininkų tyrinėjimai žmonių amžiaus laikuose nepaneigia, bet patvirtina biblines "pasakas". Jau tikima, kad toks Matuzėlis tikrai buvo ir kad jis išgyveno šimtus metų. Kodėl taip galėjo būti anksčiau, o dabar to nėra? Atsakymas yra paprastas, nors ir nevisas įtikinantis.

Anais laikais žemę dengė diena ir naktį tiršti rūkai. Žemė buvo nenualinta, gausi mineralais. Žemę drėkino ir augalus maitino gryna, švari vandens garų rasa, o žmonijos nevargino erdvės radiacija. Žodžiu, žmonija kvėpavo grynu, švariu oru ir maitinosi natūraliu, chemikalais neapnuodytu maistu.

Žmogaus amžiaus ir senatvės tyrinėtojas dr. Roy L. Waldorf tvirtina, kad žmonija lengvai gali pratęsti savo amžiaus vidurkį iki 120 metų, jei tik nuo pat jaunystės prisilaikytų šei dėsnių, mažiau valgytų "skanumynų", išlaikytų nedidelį kūno svorį, žymiai sumažintų suvartojimą mėsos, proteinų ir riebalų, ypač gyvulių riebalų, kurie turi tamprų ryšį su tokiomis žudikais, kaip širdies ir vėžio ligomis. Dr. Waldorf todėl ir pataria juos pakeisti daržovėmis, vaisiais, sėklomis, grūdais ir kitokiu maistu, kuris suteikia apsaugą prieš vėžį, širdies ligas ir prieš kitus kūno negalavimus. Esą, reikia skirti nedavalygimą nuo persivalgymo ir gerą bei maistingą valgymą nuo blogo. Pasak daktaro, nedavalygimas reiškia tik maisto kaloringumo sumažinimą, nepakenkiant kūno sveikatingumui ir papildant, jei maiste yra trūkumas, reikia maitintis vitaminais, mineralais ir amino rūgštimis.

LIETUVIŲ TEISĖMS GINTI KOMITETO INFORMACIJA

OFFICE OF SPECIAL INVESTIGATION/OSI/ yra specialii JAV-ių valdžios įstaiga, veikianti UNITED STATES DEPT. OF JUSTICE rėmuose. OSI veda išpilielinimo ir deportavimo bylas prieš išeivius lietuvius, latvius, estus, ukrainiečius ir kitus. Šiom bylom vesti, OSI remiasi KGB parūpinta "dokumentacija" ir "liudininkais".

Paskutiniu laiku OSI darbuotojai yra skambinę arba prisistatę Chicagos lietuviams į namus, teikdami klausimus ir prašydami informacijų. Šiuo atveju turite žinoti, kad būdami JAV-ių piliečiais ar gyventojais, kiekvienas turite šio krašto pilnas teises, būtent:

1. JEIGU UNITED STATES DEPT. OF JUSTICE, OFFICE OF SPECIAL INVESTIGATIONS darbuotojai kreiptųsi į jus telefonu arba prisistatytų prie jūsų durų, turite pilną teisę su jais nekaltinti ir neatsakyti į jokių, kad ir paprasčiausių, klausimų apie kitus, arba apie save.

2. JEIGU GAUTUMĖTE LAIŠKĄ IŠ OSI, jūs turite pilną teisę į ją neatsakyti ir į ją nereaguoti.

3. JEIGU GAUTUMĖTE FEDERAL SUBPOENA/kvietimą į oficialų pokalbį/, jūs turite pilną teisę pasikviesti advokatą jus reprezentuoti

4. JEIGU BŪTUMĖTE PAKVIESTI LIUDININKU OSI VEDAMOJ BYLOJ, turite pilną teisę atsisakyti bet kokiems atskiriem pasimatymam su OSI prieš oficialią apklausą/deposition/.

5. JŪS TURITE TEISĘ NEDUOTI JOKIŲ PALIUDYJIMŲ AR PASISAKYMŲ KOL NEDALYVAUJA ADVOKATAI IŠ ABIEJŲ PUSIŲ /OSI ir gynybos/.

Šiuo metu, OSI pastangomis, yra apkaltinti šie lietuviai: ANATANAS BERNOTAS/Hartford/, LIUDAS KAIRYS/Chicaga/, BRONIUS KAMINSKAS/Hartford/, JUOZAS KUNGYS/New Jersey/, JURGIS JUODIS/St. Petersburg/, ANATANAS LIPŠYS/Chicaga/, KAZYS PALČIAUSKAS/St. Petersburg/, MEČYS PAŠKEVIČIUS/St. Petersburg/, ANATANAS VIRKUTIS/Chicaga/, HENRIKAS BENKUNSKAS/Chicaga/, JUOZAS KAČILIAUSKAS/Chicaga/.

ŽINOMI OSI DARBUOTOJAI YRA: Eli Rosenbaum, Janet DaCosta, Allan A. Ryan, Jr., Neil Sher, Jovi Tenev, Clarice Feldman, Linda Wawzenski, Ronnie Edelman, Joseph Lynch, Jeffrey Mausner, Bruce Einhorn, Roger Einerson.

Lietuvių Teisėms Ginti Komitetas

TAIKA?...

Daug rašoma ir šnekama, kad šeštasis PLB seimas atidarė duris į taiką. Į taiką ne su rusais, kurių visų okupacijų laiką krivon sudėjęs, jau kone 170 metų, kai mūsų tauta nuo jų kenčia. Ir ne su vokiečiais, lenkais, ar švedais, kurie taip pat daug nuoskaudų mūsų tautai yra padarę. Ne. Ogi į taiką su VLIKU!

ALTAS, kuris į nesantaiką taip pat buvo įveltas, seime buvo ignoruotas. Seime į ALTA per daug dėmesio nebuvo kreipta, nes visų pirma ALTAS nėra globalinio masto veiksnys ir greičiausia (?) dar ir todėl, kad ALTO veiklą pamažu bando "perimti" kiti, k. a. Baltų laisvės lyga, LB visuomeninių reik. kom., pagaliau, ir pati JAV LB krašto valdyba.

Kitas reikalas su Vyriausiuoju Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu, nepaisant, jog netolimojo praeityje ir VLIKUI daugybė "ne-krologų" buvo prirašyta ir laidotuvių maršų prigrota. Tačiau, VLIKAS yra globalinis (tokiu mes jį skaitome, kurie jį pripažįstame) ir jį nėra taip lengva "suvažinėti", nors okupanto agentai daug kam visokiomis progomis patylėle į ausis apie VLIKO pakasynas kužda. Ir ne vienam jau prikuždėjo.

Nežinau, kiek žmonių tą būsimą skelbiamą taiką optimistiškai sutiko ir į ją tiki? Mano manymu, į tai daug vilčių ne-reikia dėti, jau vien dėl seime PLB valdybos rinkimų rezultatų. Juk, jeigu iš tikrųjų seime būtų siekta neapgaulingos taikos, kai kurie asmenys, kurie įvairias vietas buvo išrinkti, neturėjo būti net pasiūlyti. Žinoma, jie turėjo privilegiją ir teisę kandidatuoti. Aštuoni vyrai, kurie PLB vadovybėse užima pačias svarbiausias vietas, nei su "record", nei "of the record" niekad nei pusiau gerą žodį apie VLIKĄ nėra pasakę, ar bent mažiausios pagarbos jam parodę. Net gi prieš pat "taikos" deklaravimą, pastarajame seime prezidentui iš karto neleidus VLIKO pirmininkui tarti paaiškinamąjį žodį, jo akivaizdoje ketveriukei baubiant, vistiek su maža balsų persvara buvo nubalsuota leisti kalbėti. Argi galėtų kas nors sugalvoti žemesnį ir ciniškesnį būdą tą instituciją (VLIKĄ) ir ją atstovaujantį asmenį visuomenės akyse labiau išjuokti. Tai ar ne tuščia iliuzija galvoti, jog minėti vyrai ir visokie baublai, per eilę metų viską darę, kad kaip nors VLIKĄ "suvažinėti", nei iš šio, nei iš to dabar tą jau nuo seno susikristalizavusią nuomonę staiga pakeitė.

Šiomis pastabomis anaipol nenoriu niekam nei "įkasti", nei ką nors arginti, o tik konstatuoti faktus kaip ištikrųjų yra. Suprantu, kad daugumai visada yra prie širdies, kai apie jų veiklą rašoma janušaitišku "hushaby" stiliumi, kur kaip tame arbūze nei kalorijų, nei vitaminų nėra. Mano nuomone, išeivijai ir ypač pavergtą tautą liečiančios svarbios veiklos planuotojams, turėtų būti net pravartu ir į šilką neįvytiotas pastabas pažvelgti. Nesuprantama, kodėl kai kurie žmonės, ypač netolimoje praeityje, taip uoliai sten-gėsi VLIKĄ degraduoti? Juk, jeigu mūsų pačių tautos politiniai aktyvistai - partijų atstovai ir visuomenės veikėjai įsteigdami VLIKĄ jam suteikė kaip vyriausiam Lietuvos laisvinimo organui tokį mandatą, tai kodėl dabar po 40 metų kai kurie, ypač jau išeivijoje užaugę žmonės, tapę Lietu-vai svetimos valstybės piliečiais, o kai kurie tik Lietuvos kilmės žmonėmis save skaitantieji, panūdė VLIKĄ degraduoti?

Pagal mūsų padėtį, nėra joks nusikaltimas būti ne Lietuvos piliečiais, nes tas atsitiko ne dėl mūsų pačių, o dėl raudonųjų rusų imperialistų, karti gyvenimo odiseja. Lietuvos aktyvistai, steigdami VLIKĄ, neturėjo jokios intencijos ką nors "suvažinėti", ar ant aukštesnės pakopos užlipti, kaip šių dienų kai kurie vyrai trokšta, bet kadangi tada Lietuva savo vyriausybės neturėjo, tai VLIKO steigėjai ryžosi kuo nors tautai padėti. Kai kas pasakys, jog minėti veikėjai niekieno nebuvo rinkti, todėl jie negalėjo tokio veiksmo steigti. Ar, pagaliau, taip jau sunku suprasti ir įsisąmoninti, kad ar prie buvusiu aplinkybių buvo įmanoma kokius nors visuotinius rinkimus praves-ti, ypač kada tokie rinkimai būtų buvę nukreipti prieš tuometinį okupantą. Antra vertus, jeigu nerinkti Lietuvos veikėjai neturėjo teisės tokio organo steigti, tai juo labiau svetimos valstybės piliečiai neturi teisės jį degraduoti, ar "suvažinėti"!

Pagaliau, užmirškime buvusią griežtą karo stovio padėtį ir tuo atveju, neturint savos vyriausybės, VLIKO steigėjai, kurie vienokias, ar kitokias grupes atstovavo, jie tų grupių buvo išrinkti, ar parinkti. Juk ir paskutinioji Lietuvos vyriausybė taip pat visuotiniu balsavimu nebuvo rinkta, bet mes ją pripažinome.

Pagaliau, ir Amerikos egzekutyvinės vyriausybės šaka (executive branch of government), kuri faktiškai kraštui vadovauja, išskyrus prezidentą, visas kitas jo kabinetą visuotiniuose rinkimuose nerinktas. Taip, kad bendruomenininkų pačių savęs išrinkimais iki įkyrumo liaupsinimas nedaug vertas, kaip tas be vitaminių ir kalorijų arbūzas.

Laiškas

Iš Vašingtono

NETURTAS AMERIKOJE

Prezidentas Rėgenas nustėjo, kai jam kažkas pasakė, jog Amerikoje didėja biednuomenės skaičiai ir yra alkanų. Netikėdamas šiais teigimais, miestų burmistrų ir kitų tvirtinimu, kad vyriausybė nekreipia pakankamo dėmesio į pabelgą neturtėliams, prez. Rėgenas paskyrė komisiją badaujan-tiems surasti.

Iš tiesų, sočiam sunku alkaną suprasti. Tačiau iš Rėgeno kalbų atrodo, kad sotas nemori net patikėti, kad jo valdomajame krašte yra alkanų.

JAV statistikos biuras nuolat patiekia skaičius, kurie rodo, kad nuo 1979 metų pradžios neturtėlių skaičiai pradėjo didėti. Vien tarp 1981 ir 1982 metų nepasiturinčių padaugėjo 2,6 milijonais žmonių. Vienas iš šešių žmonių dabar gyvena iš mažesnių pajamų, nei JAV valdžios nustatyta 9,862 dolerių riba keturių žmonių šeimai, 1982 metų pabaigoje 15% iš visų gyventojų turėjo mažiau nei nustatytą minimumą pajamų.

Neturčių nuosimčiai pradėjo drastiškai mažėti 1975 metais ir pasiekė žemiausią tašką 1978 - 1979 m. prezidento Karterio valdžios laikotaryje. Atmintina, kad ramiausi gerbūvio metai buvo prez. Eizenhauerio laikais, o blogiausi- nuo 1932 m. ekonominės krizės laikų - buvo prez. Rėgeno laikai.

Štie sugretinimai leidžia daryti tam tikras prielaidas: prez. Eisenhoweris kraštą valdė nedarydamas didelių reformų. Prez. Niksono kadencijai užbaigti paskirtas prezidentas Fordas taip pat sten-gėsi naujovių nevesti. Po jo sekęs Džimis Karteris buvo konservatyvus, bet jo pastangos mažinti išlaidas ir didinti ginklavimą pradėjo daryti įtaką valstybėje tik kadencijos viduryje. Prezidentas Rėgenas ekonomines reformas labai pagriežtino, neva kodamas su infliacija, bet drauge mažindamas mokesčius turtingiesiems. Tos reformos privėdė prie pagreitinto neturtingųjų nualinimo ir prie nuo 1932 m. ekonominės krizės negirdoto nedarbo.

Lėtas ir nedrąsus krašto ekonomijos pagerėjimas šiais metais rodo, kad žmonės bando atsistoti ant kojų. Tai vyksta ne todėl, kad valdžia savo išmintyje tą išplanavo, bet todėl, kad valdžios sukurtą traumatšką sukrėtimą jie pergyveno ir rado būdus šiaip taip prisitaikyti ir gyventi toliau. Todėl ekonomija neatkunta greitai, bet labai lėtai ir atsargiai. Jei ekonominis atkūrimas sektų prez. Rėgeno pažadus, jis turėjo įvykti perieitų metų pabaigoje ir vystytųsi labai gyvu tempu.

Statistikos biuro daviniai taip pat rodo vidurinės klasės (pajamos virš 25,000 dolerių (metus) žmonių skaičiaus sumažėjimą ir turtingų žmonių skaičiaus padidėjimą. Atseit, vyriausybė, pravedama ekonomines reformas pagėdę praturinti labai turtingus, nualindama tiek vidutininkus, tiek neturčius.

Šie palyginimai palieka vieną išvadą: vyriausybė gali valstybės ekonomijai labai pakenkti, bet ji yra bejęgė ir nežino, kaip krašto gerbūvi pakelti. Todėl gera vyriausybė turi reformas vystyti labai lėtai ir nepaprastai akytai, sekdama jų pasėkas.

Šią mažą peržvalgą galima baigti kiniečių išminties posakiu: gera valdžia yra ne ta, kuri daugiausiai gero padaro, bet ta, kuri kuo mažiausiai žmonėms pakenkia!

1983-VIII-16

L. Kasiulis

Mano manymu, turint galvoj buvusią ir esamą padėtį, žmonės, užuot visokeriopai VLIKUI talkinę, daro nusikaltingą bandydami jį "suvažinėti". Neteko girdėti, kad Lietuvoje gyvenantieji laisvės kovotojai to siektų. Kadangi, kaip jau minėjau, VLIKAS yra įsteigtas Lietuvos žmonių, išsilaisvinę Lietuvos žmonės jį ir uždarįs, kai toks laikas ateis.

Kadangi Lietuva yra okupuota ir VLIKAS jam pavestos funkcijos Lietuvos žemėje negali atlikti, tai atsidūrusiam už Lietuvos ribų, mes visi, kurie taip pat esame už Lietuvos ribų, visokeriopai privalome jam talkininkauti. Taip, kaip kai kurie būdami ne Lietuvos piliečiais, ne tik kad Lietuvai dirba, bet Jai ir atstovauja. Žinoma, valia svetimos valstybės piliečiams VLIKO neklausyti, ar jo nepripažinti, bet niekas neturi teisės jį griauti, ar ruošti jį "suvažinėti", nes pagal sovietinę terminologiją yra kišimas į svetimos valstybės vidaus reikalus.

K. Radvila

AUŠROS METAI

CHICAGOJ
IR APYLINKĖSESUDARYTA LIETUVIŲ TEISĖMS GINTI
FONDO TARYBA IR VALDYBA

Lietuvių Teisėms Ginti Komitetas, pirmininkaujant dr. Viktorui Stankui, savo 1983 m. rugpjūčio 27 d. Chicagoje aptarė tolimesnės veiklos reikalus, o rugpjūčio 28 d. įvyko Lietuvių Teisėms Ginti Fondo įsteigimo reikalais susirinkimas.

LTG Fondą (American Lithuanian Rights Fund, Inc.) inkorporavus Ohio valstybėje, priimti įstatai, sudaryta LTD Fondo Taryba ir patvirtinti šie direktoriai: pirm. dr. Viktoras Stankus, vicepirm. Vytautas P. Jokūbaitis, dr. Vladas Šimaitis, dr. Jonas A. Račkauskas, adv. Audronė Karalienė, Danguolė Valentinaite, Vitas Plioplys.

Reikalų vykdymui, patvirtinta LTG Fondo valdyba; pirm. Jonas A. Račkauskas, adv. Audronė Karalienė, išd. Danguolė Valentinaite, nariai - inž. Pranas Razgaitis, Vitas Plioplys, Vytenis Damušis, Leonas Radvila ir inž. Grožvydas J. Lazauskas - spaudos reikalams, Lietuvių Teisėms ginti Fondo adresas: 5620 South Claremont Ave., Chicago, Illinois, 60636.

Šiame posėdyje iš surinktų aukų paskirta trims asmenims \$ 4,500 jų gyvimo reikalams.

Suprantama, kad ši akcija pareikalaus daug laiko, pastangų ir ypatingai lėšų. Kiekviena auka bus panaudota tiesos ieškojimui bei atskleidimui.

LTG Fondas yra dėkingas visiems už gautas aukas. Tikimasi, kad visuomenė šią akciją ir toliau gausiai remslėsomis ir kitais galimais būdais.

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655

We have the largest selection of monuments in the City.

SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.

Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą Lietuvių Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį steigėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm. Nelsonas, Jr. ir Lillian F. Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv. Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors progą pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias

7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudy Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOSKasdien 9 - 8 val. vakaro
Sekmadieniais uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Telefonas 778 - 1543

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office - 436-7878

Res. 839 - 5568

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.

Registered Broker

RUGSĖJO 18 DIENA

BROLIŲ
SKRIPKŲ
SODYBOJESĖKMINGA ZARASIŠKIŲ KLUBO
GEGUŽINĖ

Kai rugpjūčio mėn. 21 d. dar buvo 95 laipsniai temperatūros, Zarasiškių Klubu gegužinė vyko Vyčių salėje. Nors ten yra ir sodelis, bet niekas nenorėjo ten kišti galvos, išskyrus spurgų virėjus: Aleksą Zaką, K. Rožanską, Rožę Misiūniene ir Lidiją Nicevičienę.

Parengimų tą dieną buvo ir kitose salėse, bet zarasiškių gegužinėje svečių buvo nemažai. Vėsioje Vyčių salėje visi praleido laiką geroje nuotaikoje, pašoko, pasivaišino, kaikas ir dovanų laimėjo. Klubu pirm. Petras Blekys visus svečius aplankė, pasveikino ir padėkojo už atsilankymą.

Zarasiškių Klubas buvo įkurtas prieš 48 metus (1935 m.), nepašalpinis, bet, kaip seniau vadindavo, "draugiškas" klubas. Jo narius riša ir tėvynės meilė bei tradicijos.

SANDAROS GEGUŽINĖ GAMTOJE

Visi kviečiami dalyvauti..... Pradžią 12 val.

Sandaros 77-ta kuopa gražioje Skripkų sodyboje 143rd. St. & Creme road, Lemonto apylinkėje, rengia gamtoje gegužinę - pikniką. Visi tautiečiai kviečiami dalyvauti gausiai su šeimomis ir pažįstamais. KAIP NUVAŽIUOTI AUTOMOBILIU žiūrėkite pusl. 2, kur yra kelių žemėlapis.

AUTOBUSAS Į SKRIPKŲ SODYBĄ

Norintieji važiuoti autobusu prašomi tuoj pat skambinti ir užsiregistruoti iš anksto pas Stasį Dagį 434 - 9051. Autobusas tą sekmadienį 11 val ryto išeis nuo Marquette Parko bažnyčios ir grįš vakare. Prašome skubiai registruotis telefonu 434 - 9051.

zitorius, dirigentas, daug dirbęs Lietuvos Vyčių organizacijoje Faustas Strolia.

Banketo pirmininku yra Frank Zapolis. Sudaryti gausūs garbės, įvertinimo ir banketo pravedimo komitetai.

Pažymėtina, kad Balzeko Lietuvių kultūros Muziejus dabar kiekvienais metais pagerbia pasižymėjusius veikėjus, kultūrininkus, nusipelnčius ar remiančius lietuvių reikalus asmenis. Anksčiau buvo pagerbti šie:

Clement Silvestro, Ph.D., Ralph G. Newman, dr. Preston Bradley, Daniel M. MacMaster, George W. Dunne, Simas Kudirka, Lietuvos Gen. Konsulė Juzė Daužvardienė, W. Clement Stone, Patrick O Malley, Stasys Lozoraitis, Jr., Victor J. Danilov, Ph.D., Stanley P. Balzekas, Sr., Howard Tyner.

Kadangi muz. Faustas Strolia daug dirba ir su jaunimu, tikimasi, kad jo pagerbime dalyvaus ne tik vyresnioji karta, bet ir jaunesnioji. Gi, muz. Fausto Stroliaus muzikiniais gabumais netenka stebėtis, nes jis yra kilęs iš muzikų šeimos. Tenka jam tik palinkėti sveikatos ir ištvermės.

Mr. & Mrs. Frank Zapolis dar prieš šį pagerbimo banketą savo rezidencijoje buvo sukvietę spaudos konferenciją - pobūvį, rugp. 26 d.

Lietuvių Kultūros - Balzeko - Muziejui sėkmingai vadovauja Stanley Balzekas, Jr.

Muz. Faustas Strolia

PAGERBIAMAS FAUSTAS STROLIA

Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejaus bankete 1983 m. rugsėjo 17 d., Chicagoje, Palmer House Empire salėje bus pagerbtas pasižymėjęs muzikas, kompozitorius Faustas Strolia.

MYKOLAS SIMOKAITIS LIGONINĖJE

Mykolas Simokaitis, gyv. Marquette Parke, po sunkios operacijos gulį Šv. Kryžiaus ligoninėje. Visi bendradarbiai linki jam sustiprėti ir greitai pasveikti.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKĄ CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BRIDGEPORT
DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA

ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR

Antanas Adomenas
7151 South California
Chicago, Illinois 60629

THADDEUS KOSCIUSZKO. THE HERO OF TWO WORLDS

By Anthony D. Yuknis

The United States Military Academy erected a monument to Thaddeus Kosciuszko as "The Hero of Two Worlds". Also at the West Point location is the "Kosciuszko Gardens" memorial. Since Kosciuszko was first to recommend that a military school be built at the site, it is a fitting tribute to him. He was the champion of freedom for America, Lithuania and Poland. Kosciuszko fought for the freedoms of nobles, serfs and slaves. In 1933, the U.S. Postal Department issued a five-cent postage stamp commemorating the 150th anniversary of his naturalization as an American citizen.

Kosciuszko was born in Lithuania on February 12, 1746, the son of a non-Slavic Lithuanian nobleman of modest estates. He attended a Jesuit school in Lithuania and later graduated from the Corps of Cadets in Poland. After that, he spent five years studying in military schools in France and Italy. Kosciuszko emphasized studying engineering and ordnance, which endowed him with the best military training of his time. He read Plutarch, the stories of Greek and Roman heroes, which formed his high and honorable ideals for life.

When Kosciuszko returned to Lithuania, in 1774, there was internal unrest. Russian, Austrian and Prussian troops encroached on sectors of Lithuania and Poland. Besides, he was disappointed in love and desired to get away from it all.

At this time, Lithuania and Poland were confederated states for defensive reasons. Their respective nobles, in 1569, agreed to elect one monarch who reigned as the Grand Duke of Lithuania and King of Poland. Each was a separate state with separate armies.

KOSCIUSZKO, THE AMERICAN REVOLUTIONARY

Having met Benjamin Franklin in Paris, Kosciuszko became very interested in the American fight for freedom. In the summer of 1776, Kosciuszko arrived in America. He offered his services without requesting high rank nor claiming any exalted titles. After proving his competence, the volunteer was given the rank of Colonel of the Engineers and earned the praises of Generals Washington, McDougall, and Gates for his abilities. He endured many hardships while making surveys through the great American wilderness and while fighting with the guerillas. On one occasion, Kosciuszko was credited with saving the lives of 41 British troops who fell into the hands of angry Americans.

The Colonel proved his skills when he built the fortifications on the Delaware River. His fortifications on Bemis Heights halted Burgoyne's advance on Saratoga. The Colonel chose and fortified the terrain where American riflemen defeated the British troops.

Kosciuszko supervised the building of fortifications at West Point (1778-1780) which became impregnable. This fortress denied the British access to the Hudson and prevented their linking with seaboard forces. It also guarded the American supply lines.

When Kosciuszko served under General Greene, he displayed high professional skill. He surveyed the areas of operations for attack and defense. This enabled Greene to execute an orderly retreat from Lord Cornwallis's attack. Later, Kosciuszko became Colonel of Artillery. In 1783, he was promoted to the rank of Major General.

The General served Revolution for six long years, and the Continental Congress conferred upon him the rank of Brigadier General for his "high sense of his long, faithful, and meritorious service". He received grants of lands and money. However, the Treasury was empty and payments were deferred.

THE GENERAL RETURNS TO LITHUANIA

Upon coming home to his native Lithuania, in 1784, the General led a serene life for about four years. A few years later the Great Diet of the Commonwealth voted for reforms. It voted for an army of 100,000 men with one-third being supplied by Lithuania. However, the funds appropriated allowed the enlisting of 60,000 recruits. Only 45,000 soldiers were combat-ready.

The Diet commissioned Kosciuszko a Major General in the Polish army. This caused him to become displeased, as he desired to serve in the Lithuanian army. Therefore, the Major General wrote in a letter to General Niesiolowski:

... Allow me to return to Lithuania. Perhaps you will forsake me when you see that I cannot serve you. Who am I then? I am a Lithuanian - a friend of yours. Bring my request before Convention so that I could return to Lithuania...

Lithuania regained full partnership in the Commonwealth, in 1791, by agreeing to form a federal government with Poland. Earlier, Lithuania has been reduced to one-third partnership (Poles, Lithuanians, Russians). The Constitutional draft stipulated that the integrity of Lithuania was to be respected, that both Lithuanians and Poles would be equally represented in all of the Government Commissions of the Confederation. It was Poland-Lithuania again.

THE CONSTITUTION IS ENACTED

The Lithuania-Poland Constitution, May 3-5, 1791, was proclaimed and people rejoiced throughout the lands. The elective monarchy, which dispensed privileges for their votes, was abolished. The crown was to become hereditary after the passing of the reigning King. Serfs who were freed by the nobles were to remain free forever. It rejected foreign domination.

The despots of Russia, Austria and Prussia plotted to extinguish the flame of democracy and liberalism. While the young patriots renounced an alliance with Russia, and voted for reforms, the established nobles favored the preservation of their feudal privileges. The Quislings allied themselves with Russia's Catherine II. Then, in May of 1792, 64,000 Russian troops invaded.

General Kosciuszko led his defending army, although outnumbered in men and arms, to a masterful retreat which saved the army from disaster. The news of this was cheered throughout Europe.

King Stanislas Augustus promoted Kosciuszko to the rank of Lieutenant General. However, when the King was forced into appeasement, which resulted in the Second Partitions, Kosciuszko and several other officers resigned from the army.

Kosciuszko exiled himself to Austria, praying to Providence that he may be given another chance to raise his sword in defense of his country. His popularity was so great that the Austrian government ordered him to leave. The General left for France where he was granted citizenship by the National Assembly.

(To be continued)

NEWS Roundup

RUTA V. GENYS, daughter of Dr. and Mrs. John Genys of Seabrook, was competing for the title of Miss Teen of Maryland in Laurel, Maryland August 25-27.

Miss Teen of Maryland contest is a scholarship program unique in its selection of state and national participants. The pageant utilizes six judging divisions to find the most outstanding young women from around the country.

They are: Scholastic Record, Service/Achievement, Personal Development, Poise and Appearance, Judges' Interview and General Awareness.

This year the pageant's official charity is the American Cancer Society. The Miss Teen of Maryland candidates are currently raising pledges for a bowl-athon to take place during the pageant weekend.

RUTA GENYS is being sponsored by the Presley Manor Civic Association in Prince George's County, Maryland.

RUTA GENYS attends Regina High School where she is an outstanding student, a member of the cheerleaders' squad, and was elected to the Student Council. This year (1983) Ruta was awarded a membership in the National Honor Society and she will be one of the biographers in the prestigious publication "Who's Who Among American High School Students." Ruta's father is a professor at University of Maryland where she plans to apply for studies in the medical field.

THE LITHUANIANS

KOSCIUSZKO

Thomas Jefferson said he was the pure son of freedom.

(National Archives photo)

Internal unrest caused the confederated Poland and Lithuania to suffer the First Partitions by Russia, Austria and Prussia in 1772.

NATIONAL AMERICAN VETERANS PRESS ASSOCIATION

STANLEY BALZEKAS, JR. PRESIDENT
4030 S. ARCHER AVENUE
CHICAGO, IL 60632
(312) 847-1515

JOE MARTIN - P.R.D. EXECUTIVE SECRETARY
10947 S. MILLARD AVE.
CHICAGO, IL 60655
(312) 239-4381

Officers elected for the fiscal year 1983-1984 are:

President - Stanley Balzekas Jr., Vice-president - Gladys Erickson, Vice-president - John Walsh, Vice-president - Mary Shpikula, Executive - sekretary - treasurer - Joe Martin.

Co-Chairmen of the Scholarship Fund Committee; Louis Okmin, Arnie Matanky and Stanley Balzekas Jr. and Jean Vance.

A one hundred dollar scholarship was presented to Miss DANA RACIUNAS, a resident of Chicago studying at the University of Illinois, Champaign.

The committee would like to assist other students with donations.

The February meeting was held at the Daina restaurant on 71st St. New members are: Jean Vance, Michael P. Hogan, William Powell, Joseph English, Thomas English and John Hickey.

The next meeting will be announced by Prez. Stanley.

SPEAK UP

The democratic press is free. However, there are some publications freer than others. One such publication is SPEAK UP, a newspaper published monthly, 24 pages, in Toronto, Canada.

SPEAK UP concentrates on politics and economy but there are articles related to culture, social life, etc. Generally SPEAK UP contains articles and information which embraces North America with special accent on Canada: Chairman Pierre Trudeau; French Separatists; deep analyses of monetary system and so on.

All those who are interested in the political situation of North America will find SPEAK UP exceptionally informative and free from any suppression. We will send a sample copy on your request. Annual subscription \$10.00.

SPEAK UP, P.O. Box 272, Station "B", Toronto, Ontario MST 2W2, Canada.

THE BATTLE OF GRUNWALD

Liberal English translation with prologue and epilogue by J. J. Bielskis. From the adapted Lithuanian version of the original in Russian by Ivan K. Sokolnikov. An Historical novel of the Battle in 1410 with the Teutonic Knights. 160 p.p. and XXXI footnotes. Los Angeles, 1963.

Price-\$3.00. Hard Cover \$4.00 plus \$1.00 postage

LIETUVIU DIENOS
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029
(213) 664-2919

A TKARPA
Sandaros prenumeratos
pratęsimui

Siųsti žiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

Lietuva seniausiose Europos žemėlapiuose

Senovinių žemėlapių istorija lyginus nėra sena, bet savotiška ir įdomi. Jai pradžią davė Bizantijos vienuolis Maximos Planudes (1260—1310). Kaž kuriuo būdu jis rado Aleksandrijos astronomo Ptolomėjaus, gyvenusio II š. po Kr., "Geographia" rankraštį, kuriame Ptolomėjus eilėmis aprašo tada žinomo pasaulio geografines šalis bei vietas. Kadangi Maximos Planudes "Geographia" rankraštyje jokių žemėlapių nerado, tai pagal eilių tekstą pats nubraižė pasaulio kraštus.

Visai panašiai Ptolomėjaus eilės, aprašančios pasaulio kraštus, pasakino kitą žemėlapių vystymosi eigą — žlugus 1453 m. Bizantijos imperijai, karų nugalėtojas turkų sultonas Mohamedas II susirado bibliotekoje "Geographia". Susižavėjęs atradimu, jis savo keliu užsakė pas žinomą filosofą Georgios Aminutzes paruošti Europos žemėlapi, sekant Ptolomėjaus pasaulio aprašymą.

Ptolomėjaus geografinis Europos supratimas, savaime aišku, buvo menkas. Vadovavosi jis keliautojų ir pirklių pasakojimais, pridėdamas, žinoma, ir savo spėliojimus bei samprotavimus. Pirmieji žemėlapiai todėl, sekant Ptolomėjų, yra klaidingi. Turėjo praeiti daug laiko, kol klaidos buvo ištaisytos. Kalbant apie šiaurės Europą, Ptolomėjus nieko nežinojo apie Skandinavijos pusiasalį. Jo "Skandia" buvo keturių mažų salų vardas. Nežinojo jis, kad Baltijos jūra išėjo į Atlanto vandenyną. Pagal Ptolomėjų Europos šiaurės rytuose gyvenę sarmatai, o jų žemėse buvę kalnynai, vadinami Askiburgion, Feuke, Bodinon, Quendikia, Amadoka ir kitais vardais. Iš kitos pusės yra ir tikslų informacijų. Ptolomėjus mini aisčius, galindus, suduvius (soudinai), kurie gyvenę gotų, vėndų ir suomių kaimynystėje. Minimas ir Nemunas, "Cronon Fluvius", įtekantis į Oceanus Sarmati-

cus". Minimi venedai (vendai - tai bendras vardas slavams). Fragmentinių žemėlapių išvystymas tęsiasi toliau XV šimtmečiuje. Reikėjo surasti būdą žemėlapiams dauginti. Pirmieji spausdinti žemėlapiai pasirodė tada, kada buvo surastas bū-

das knygoms spausdinti. Žemėlapiams spausdinti davė pradžią kardinolas Mikalojus Cusanus (1401—1464), ruošęs Europos žemėlapi medžio raizinyje, bet neužbaigęs. Jo darbą baigė žinomas humanistas Konradas Peutinger ir atspausdino patį žemėlapi. Taip pat susilaukta pirmo spausdinto žemėlapio. Pagal Peutinger teoriją, kurią gynė jo amžininkas Eneius Silvius Piccolami, vėliau tapęs popiežium Pium II, visos upės prasidedančios nuo kalnų. Išlikusiame Cusano žemėlapyje, jau pataisytame Nicholus Germanus, išleistame Eichstatte 1491 m., visos sužymėtos upės prasideda iš kalnų. Lietuvos vardas atžymėtas, lygiai kaip ir Baltijos jūra, kuri vadinama "Mare Svete". Lietuvos valstybės ribos neapibrėžtos. To meto kartografi, aišku, jų ir nežinojo.

Įdomu patirti, kad gale XV ar pradžioje XVI š. turkų žvalgyba yra turėjusi Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės žemėlapi. Apie tai

pranešė Jokūbas Bucackis, Podolijos vietininkas, būsimam karaliui Jonui Albertui. Jis rašo, kad girdėjęs iš kažkio Bulhako, kad turkų sultonas "haberet nunc exploratores in terris Russie, Lytuanie, Mosqua et in Hungaria."

XV š. dar neturėta instrumentų matavimams dienovidžiams ir meridianams nustatyti, o tai buvo didžiausia kliūtis žemėlapiams paruošti.

Kardinolo Cusano žemėlapis esmėje yra bazavęsis Ptolomėjaus informacijomis, bet yra jau daug tikslesnis. Daugelis esminių paklaidų vis dėlto tebėra. Nemuno upė parodyta ypatingai išstęta. Kadangi, Prūsijos ir Livonijos vietovės pažymėtos vokiškais vardais, reikia spręsti, kad informacija apie tuos kraštus yra atėjusi iš Kryžiuočių ordino.

Cusano žemėlapis buvo daug kartų taisomas ir papildomas kitų kartografių ir atspausdintas kitais vardais ir formomis. Įdomūs žemėlapiai yra vardu "Tabula moderna Poloniae, Hungariae, Germaniae, Russiae, Lithuaniae", atspausdinti italų M. Beneventamo ir F. Berteli. Lenkų kartografas B. Wapowski, Kopenikio draugas, buvdamas Romoje padėjo anksčiau minėtam Beneventamui parengti naują centrinės Europos žemėlapi. Wapowski ištaisė daug tiksliau Cusano žemėlapi, ir 1507 m. laidoje parodyta Didžioji Lietuvos kunigaikštystė kartu su Samogitia (Zemaitija), Wylno, Kofno, Memole, Troky vardais. Nemunas iš ankstyvesnio Cronon šiam žemėlapyje tampa "Neymo Fluvius". Aukščiau Kauno tačiau atsiranda didelė kalnų virtinė, iš kur išplaukia dvi bevardės upės. Wapowskio žemėlapis didžia dalimi pakartojo ankstyvesnes informacijas. Pavadinimas taip pat pasikartoja: "Tabula moderna Polonia, Hungariae, Boemie, Germanie, Russie, Lytuanie".

Turėjo praeiti dar 90 metų, kol

išėjo pirmasis Lietuvos žemėlapis, atžymintis tik Lietuvos valstybės ribas. Tai olandų kartografo Gerardo Mercatoriaus žemėlapis, pavadintas "Lithuania", 17 x 14 colių dydžio, masteliu Milaria Lithuaniae Communia, išleistas Mercatoriaus atlase. Čia reikia pridurti, kad pirmas Lietuvos pavaizdavimas ištikrųjų išvydęs pasaulį kita forma šiek tiek anksčiau. Tai Florencijoje Vecchio rūmuose (Sala delle mappe) sienoje tapyta Lietuvos žemėlapio freska, išsilaikiusi iki šių dienų. Yra tai dailininko Egnatio Danti kopija iš 1554 m. Mercatoriaus Europos žemėlapio.

Iš kur Mercatorius gavo geografines informacijas apie Lietuvos kunigaikštiją, nežinoma iki šių dienų. Spėjama, kad žemėlapis buvo paruoštas kito kartografo vario plokštėje, bet šiam mirus, Mercatorius perėmė plokštę ir atspausdino savo vardu. Bet taip dirbo senieji kartografi. Mercatoriui mirus, tas plokštę nupirko kitas olandų kartografas Jodocus Hondius, gi Hondiui mirus tas pats žemėlapis buvo išleistas jo sūnaus Hendricko Hondiaus ir dar vėliau žento Jonnsono vardais. Tai puikus žemėlapis kartu su Lietuvos aprašymu atvirktinėje pusėje, vaizduojantis plačias ir turtingas Lietuvos žemes.

Bibliografija:

1. Autoriaus surinkti žemėlapiai ir studija "Lietuvos kartografijos klausimu" "Technikos Žodis" 1969 m. Nr. 5-6.
2. Decorative Printed Maps of the 15th to 18th Centuries, R. A. Skelton FSA; Spring Books London.
3. The History of Polish Cartography, Karol Buczek, 1966 m.

(Šis arch. Jurgio Žalkausko straipsnis buvo atspausdintas Australijoje "Tėviškės Aidų" nr. 26, 1983 m.)

Autorius Baltinių ieškojo Europos archyvuose ir tai yra plačiau aprašęs "Technikos Žodžio" žurnale)

1

TĖVAS, SŪNUS IR ŠVENTOJI DVASIA

Kai kas yra labai teisingai pasakęs, kad "Biblija yra laisvės ir civilizacijos žiburys." Pranašai kalbėjo apie jos mokslą kaip apie "šviesą," šviečiančią tamsioje vietoje. Psalmistas Dovidas sako: "Tavo Žodis (t. y. Dievo Žodis) šviesa mano kojoms." Nurodydamas į Bibliją, kurios mokslas vadinamas Dievo Žodžiu, mūsų Išganytojas pasakė: "Tavo Žodis yra tiesa."

Bet buvo laikas kuomet žmonės neturėjo Biblijų savo prigimtose kalbose. O jei ir buvo kelios kopijos, tai jos buvo begalo brangios ir liaudžiai neprieinamos. Pirmas pilnas Biblijos vertimas Anglų kalboje buvo padarytas per J. Wyklifą 14-to šimtmečio pradžioje. Lietuviški gi vertimai atsirado daug vėliau.

Tuose tat "tamsybės amžiuose" į tikinčiųjų tarpą įsibrovė daug pavojingų klaidų. Po šiai dienai dar daugelis laikosi nuomonės, kad Tėvas, Sūnus ir šventoji Dvasia, yra vienas ir tas pats asmuo. Kai kurie žydai ginčijosi su Jėzumi ir vadino Jį apgaviku, sakydami, kad Jis daręs savo galingus darbus su nupuolusio angelo Beelzebubo jėga. Jie išvadino Jį patį velnių viršininku. Žinoma, tą jie darė delto, kad buvo suklaidinti.

Todel nestebėtina, kad trečiame šimtmečiuose jau buvo skelbiama tokių dalykų, kurių nė Kristus nė apaštalai neskelbė. Apaštalai skelbė Jį "Dievo Sūnumi," kurs buvo "šventas, nekaltas, nesuteptas ir nuosidėjėlių atskirtas." (Zyd. 7:26.) Pat-sai Viešpats pasakė: "Mano Tėvas didesnis negu aš." "Jis aukščiau už visus"; "Jis mane siuntė"; "Aš atėjau daryti valios mano Tėvo, esančio danguje, o ne savo valios"; "Aš mėgstu daryti tavo valią, mano Dieve; tavo įstatymas parašytas mano širdyje."—Jono 14:28; 6:38; Psal. 40:7, 8.

Adresas: Joe Gramontas
5421 So. Mozart St.
Chicago, Ill. 60632

Kurie įdomaujates, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygų - knygelių.

"Nebijok žaibu, nei vėtrų"

Birutės Kemežaitės "NEBIJOK ŽAIBŲ, NEI VĖTRŲ", poezija, 1981, Chicago, IL. 136 pusl.

gaunama pas platintojus. Čikagoje - "Marginiuose", "Gift International" (J. Vaznelį) ir Joną Kavaliauską, 6437 So. Washtenaw Ave., Chicago, Illinois, 60629. Cicero - pas J. Skamą, 1625 So. 48th Court, Cicero, Illinois. Knygos kaina su persiuntimu \$ 5.85.

BALTIC BAKERY

Chicago, Illinois
4627 SOUTH HERMITAGE AVE
Tel. LA 3-1510

Chicago, Illinois
2616 WEST 69th STREET
Savininkas JUOZAS ANKUS
Tel. 737-6784

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/2%
Account
Paid and Compounded Quarterly
OUR SAVINGS CERTIFICATES 8%
EARN UP TO

see us for HOME financing.
AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

INSURED

Mutual Federal Savings and Loan

2112 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7747

HOURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

Lietuvių Fondo Federalinis Kredito Kooperatyvas

KASOS VALANDOS:

Marquette Parke;
2422 W. Marquette Rd. Treč. 12:00 - 6:00
Chicago, IL. 60629 Sešt. 10:00 - 12:00
Tele. 737-2110

CICERO:
1445 So. 50th Ave. Ketv. 3:00 - 6.00
Cicero, IL. 60650 Sešt. 10:00 - 12:00
Tele. 656-2201

Burr Ridge (Prie Lemonto);
475 Frontage Rd. Ketv. 1:00 - 6:00
Burr Ridge, IL. 60521
Tele. 887-0757

MOKA:

Aukščiausias taupomųjų
sąskaitų palūkanas - 8%

Bankai ir Savings &
Loans moka 5 1/4 iki 5 1/2%

SKOLINA:

Tik savo nariams, žymiai
geresnėms sąlygom negu
bankai ar kitos finansinės
institucijos.

KIEKVIENA SĄSKAITA
APDRAUSTA IKI \$100,000.

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKA-EVANS

Laidojame iš
2424 W. 69th Street
737-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: GROVEHILL 6-2345-6

1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: TOWNHALL 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Aikštė Automobiliams Statyti

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptar
nauja taupymo ir namų
paskolų reikalais visas
mūsų apylinkes. Dėko-
jame jums už mūsų
parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jum-
naudinimi ir ateityje

MIDLAND
SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago Illinois 60632
Phone 254 4470

Ir 8929 So Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Phone 598 9400

2657 W. 69th St. Chgo. Ill. 60629 • Phone 925-7400

Sąskaitos
apdraustos
iki
\$ 100,000